

Danske lastbilers kapacitetsudnyttelse - hvad ved vi og hvordan kan vi måle det?

Ole Kveiborg, COWI,

Kører der for mange lastbiler rundt på danske veje? Er de lastbiler vi kører med for store eller er de passende i forhold til de varer, der fragtes rundt? Hvilke varer giver i særlig grad en god udnyttelse af lastbilerne? Hvilke varer, hvilke lastbiler og hvilke typer virksomheder giver i særlig grad anledning til høj eller lav udnyttelsesgrad og meget eller lidt tomkørsel.

Disse spørgsmål er interessante at få kastet lys over, da vi i stigende grad oplever at trængslen på vejene er et problem og at de negative konsekvenser af den stigende trafik med lastbiler og med almindelige biler forværres. Det er relevant at få belyst hvad der faktisk sker, mens et andet spørgsmål er om det er muligt at ændre på disse forhold. Det sidste spørgsmål skal i særlig grad ses i lyset af, at transporterhvervet bredt betragtet, er i konkurrence. Vores økonomiske teori siger os derfor, at vi egentlig skulle forvente, at der er optimeret og den valgte kapacitetsudnyttelse mv. er et resultat af denne optimering.

I papiret vil vi primært se på den første del af problemstillingen: hvor meget og i en vis grad også hvorfor. Vi vil derimod ikke forsøge at forklare hvilke økonomiske eller tekniske/praktiske barrierer, der forårsager den manglende udnyttelse af bilerne. Dette forsøges bedre belyst i forskningsprojektet *Drivers and Limits*, der er finansieret af det Strategiske forskningsråd og ledes af DTU Transport. Papiret her er en udspringer af dette arbejde og vil trække på nogle af de resultater, der er opnået i forskningsprojektet.

For at kunne belyse og analysere de ovennævnte spørgsmål om, hvad og hvor meget godstransport med danske lastbiler, der gennemføres, tager vi et dybere blik ned i de såkaldte *Kørebøger*, der for ca. 1000 lastbiler hvert år beskriver alle bilens ture i løbet af en uge. Disse observationer har i flere år dannet grundlaget for de nationale opgørelser af dansk baseret godstrafikarbejde og godstransportarbejde. De oplysninger der typisk har været offentliggjort har kunnet vise os noget om fordelingen mellem forskellige typer af varer (følgende NST/R eller nu NST2007) klassifikationerne), noget om fordelinger på turlængder, lastbilstørrelser mv., men alt sammen på et årligt aggregeret niveau. Ved at tage udgangspunkt i de enkelte ture, der registreres i kørebøgerne er vi i stand til at koble f.eks. varetransport af bestemte varetyper sammen med kapacitetsudnyttelsen og f.eks. omfanget af tomkørsel med den same lastbil. Dertil er vi i stand til at koble anvendelsen af den enkelte lastbil sammen med nogle karakteristika for den virksomhed, der ejer lastbilen for derved at se om der er en sammenhæng mellem f.eks. virksomhedens størrelse og udnyttelsesgrader. Hypotesen er, at en store virksomhed (med flere lastbiler) bedre vil være i stand til at skifte mellem sine biler for derved at anvende den bil, der giver størst effektivitet for virksomheden.

Vi vil benytte data til at lave nogle descriptive analyser af, hvad der er stort og småt og med udgangspunkt heri antyde, hvor der er et potentiale for en forbedring af kapacitetsudnyttelse og tomkørsel.

Dataanalyserne pågår og vi kan derfor ikke i dette abstract præsentere egentlige resultater.

Som en sidekommentar: hvis papiret accepteres til præsentation, skal det helst ske i tirsdagens program, da forfatteren er forhindret i at deltage i konferencen mandag.